

DISSERTATIO JURIDICA

De

INFICIATIONE

DELICTI,

Quam

Consensu Magnif. Fctorum Witteb. Ordinis,

MODERATORE

VIRO NOBILISSIMO, AMPLISSIMO, EXCELLENTISSIMO

ATQVE CONSULTISSIMO

DN. GODOFREDO Strauss /

PHIL. ET J.U.D. INSTITUT. PROFESS. PUBL.

CELEBERRIMO, CURIAE ELECTORAL. SCABINATUS ET

INCLYTÆ FACULT. JURIDICÆ ADSESSORE MERITISSIMO,

NEC NON SERENISS. PRINCIP. VIDUÆ ANHALTINÆ

CONSILIARIO GRAVISSIMO,

Patrono & Praeceptore suo omni honoris atq;

observantiae cultu perpetim

colendo,

Eruditorum disquisitioni

submittit

AUTOR

CASPAR CHRISTIANUS Hübsch /

Budissâ. Lusatus.

Ad D. 1. Julij. MDC. LXXVI.

H. L. Q. C.

WITTEBERGAE,

Typis JOHANNIS SIGISMUNDI Ziegenbeins.

30
25

1676,
23.

32

210

VIRO

MAGNIFICO, NOBILISSIMO, EXCELLENTISSIMO
ATQUE CONSULTISSIMO

DN. GODOFREDO *Beringer*/
JCTO FAMIGERATISSIMO, SERENISS. ET

POTENTISS. ELECTORIS SAX. IN SUPREMO SYNE-
DRIO ECCLESIASTICO CONSILIARIO SPLEN-

DIDISSIMO,

HEREDITARIO IN *Gaußdorff* ET
Gaußbach/

Mecanati, Promotori & Avunculo meo maxi-
mè devenerando,

NEC NON

VIRO

NOBILISSIMO ATQUE AMPLISSIMO

DN. PETRO ERNESTO *Cramer*/
SERENISS. AC POTENTISS, ELECTORI SAX.

A SECRETIS RERUM CAMERALIUM
MERITISSIMO,

Patrono, Fautori atque Adfina meo nunquam
non honorando,

Dissertationem hanc in debita
observantia tesseram.

D. D. D.

AUTOR.

Q. C. D. F. S.

PRÆFAMEN.

Veritatem maximè ad conserva-
tionem societatis humanæ negotio-
rumq; civilium conducere omnia
probant jura, nec quenquam nisi men-
te laboret negaturum fore confido: E-
contra mendacium cuncta destruere
natura contrariorum evincet. Nec of-

ficit quod verum in loco celare quandoq; laudem me-
reatur, & simulare disimulareq; posse nec Politicorum sa-
niorum improbant præcepta, dummodo modus servetur.
Ita FREDERICUS de MARSELAER in *Legato Lib. 1.*
Diss. XL. censet, licere Legato necessitate exigente in ver-
bis & actionibus quandoq; ambiguum esse; paululum à
verò & rectò recedere, neutiquam discedere, diversum
non adversum esse sine religionis honestatisq; damnò,
ut adeò artificiosum istud sive ingenium sive exercitium
piò zelò & scopò condiatur: Si enim publica promovea-
tur utilitas ac innocentia sublevetur, non destitui excusa-
tione. Verum enim verò quanquam, ex QUINTILIA-
NI mente, mendacium dicere, & sapienti aliquando
concessum sit, id tamen non in consuetudinem abire
debet,

A 2

debet,

debet, nec quod de Legatō dictum protinus veritatem
infringit. Perindē ut PLATO alicubi scribit, concessum
esse rectoribus civitatum mentiri vel hostium vel
civium causa ad communem civitatis utilitatem, reli-
quis non item, teste BODINO *Method. Histor. cap. IV.*
& *V.* Ubi mentiri ambiguē loqui verumq; celare, for-
san nec absqve aliorum calculo, interpretor, prapri-
mis cum occultatio veritatis in necessitatis casu incon-
gruē mendacium diceretur. Sed hæc quadrant tan-
tum ubi alteri non obligamur ad ea quæ occultari de-
bent revelanda; Secus verò sese res habet ubi publi-
cum periclitatur commodum, ibi enim occultationi
locus haud reliquus erit. Atqve hinc est quod menda-
cium non tantum jure Divino, ut patet ex *Psal. V, 7.*
XV, 2 & 3. Prov. XIII, 5. ac Naturali severissimè sit in-
terdictum; Sed & moribus gentium detestabile cen-
seatur, indeq; LL. Civilibus & Constitutionibus Princi-
pum pœna injungatur, adeò ut & quælibet negatio ve-
ri punienda existat. Maximè autem Legislatores gra-
viter animadverti voluerunt, quando delatus ex quo-
dam delicto illud præfractè negat, quod INFICIA-
TIONEM DELICTI dicunt. De hac dum in præsens
quædam pro viribus ingenii conscribere placuerit,
DEUM Ter Opt. Max. devotè venerabundus invo-
co, & benevolentia Lectoris me
commendo.

§. I. Opti-

Optimè monet GVILIELMUS GROTIUS in *Enchirid. de Princ. Jur. Nat. c. 1. n. 1.* A notioribus, inqviens, ad ignota progrediendum est ei, qui rem aliquam explicare vult, consequens est, ut in ipsò quasi vestibulò statim declarentur eæ voces, quæ subjectum, de quò tractatus instituitur, significent; ut is bene intellectis, tota procedat disputatio. Ex quò nostri quoq; officii esse judico incunabula thematis hujus investigare. Dicitur itaq; *Inficiatio* ab *Inficiari* & hoc ab *Inficias* nomine defectivò, quod quidam derivant à *Facio*, ut *Inficias* ire idem sit, quod non factum esse dicere. BECMAN. in *Origg. Lat. Lin.* deducit ab *Ἰσφατιξῶ* & *fandò*. Lis sit penes Grammaticos, putamus tamen posteriorem etymologiam vocabuli naturam melius exprimere, priorem verò elegantem quandam allusionem esse. Vid. CALVINUS in *Lex. jur. verb. Inficiari*.

§. 2. Solet autem *Inficiatio* quandoq; pro simplici usurpar negatione, arg. l. 2. §. 4. ff. de *Except. l. 19. C. de fide Instrum.* Interdum pro debiti, criminis &c. negatione quæ significatio cum in disquisitionem veniat, ex subsequentiis clarior apparebit. Interdum à *JCris* cum mendaciò, quanquam hoc latius pateat, confunditur. Nos hæc aliis scrupulosioribus meritò relinquimus, cum utiliora se ad manum dent magisq; necessaria.

§. 3. *Delictum* natales suos debere verbo *delinquere* nemo nisi *Hypseà* cærior negabit. Sumi verò solet vox *Delicti* in latioribus juris voluminibus mox in latiori, mox in angustiore significatù. Latè accipitur cum omne maleficium ambitù suò complectitur, L. 1. ff. de *LL. l. 1. pr. l. 5. §. ult. ff. de pœn.* Angustè autem quando crimini opponitur, L. 2. §. 3. C. de *Vet. jur. enucl. l. 17. §. 18. ff. de edil. edictò.* *Delictum* itaq; erit vel *publicum sive crimen*, vel *privatum sive delictum propriè dictum.* Prius est quod, ut publicè vindicetur, apud eum qui merò gaudet imperiò sive potestate gladii accusatur & speciali lege notatur. Posteriùs, quod à numerò publicorum judiciorum excluditur, & de quò civiliter, pecuniariè ferè illi agere possunt, ad quos spectat perpetratum non fuisse. Refert quoq; ad privata delicta WISSENBACH. *Disp. 29. ad D. tit. de priv. del. n. 1, 2.* *Extraordinaria delicta*, quæ extra ordinem accusantur pena arbitriò judicis irroganda, l. fin. ff. de *priv. del. l. fin. ff. de furs.*
Solent

Solent aliàs à Dd. Delicta dispesci in Ecclesiastica & Secularia, Nominata & Innominata, Perfecta & Imperfecta, &c. sed nolo in præsens hæc congerere, cum mens sit non de naturâ & speciebus delicti, sed de Inficiatione circa delicta generaliter sumta disceptare, Videri poterunt pluribus DN. TABOR in *Jurisp. Method. Part. Elem. Part. IV. Sect. 1. th. 12. in ex. 7. et. 1.* BICCIUS in *Aureis Jur. Civ. Sect. IV. n. 142.* WESENBEC. ad tit. C. ubi de crim. agi oport. n. 2. seqq.

§. 4. Commodè verò definitur *Inficiatio Delicti, negatio delicti quod quis commisit, vel committi vidit, & ad quod confitendum jure tenetur.* Negationem Genus nostræ constituimus definitionis, non illam quæ ex ignorantia crassa & invincibili oritur, sed quæ dolo fieri solet. Notum enim est voluntatem & propositum facta distingvere, l. 53. pr. ff. de furt. nec factum tantum queri, nec facti spectari eventum, verum causam quoque; & intentionem faciendi, l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de Sicar. Error quippe, qui aliàs consensum & voluntatem excludit per l. 15. ff. de jurisd. l. 116. §. fin. ff. de R. J. heic prætendit nequit, quoniam in confessione proprii facti naturaliter exulat; ignorantiam verò objicere illius quod quis oculis usurpavit, dolum sapit, & hinc utroque casu poenam meretur. Nec causari juvat (quæ differentia nostræ definitionis est) neminem ad proprium vel proximi cooperari debere damnum. Procedit enim hoc nisi ad id confitendum arctiori quodam obligationis vinculo obstrictus sit; Cum verò melius sit poenas luere & justitiæ cedere, quam in delinquendo perseverare, moralis æquitatis ratio exigit electionem damni sive mali poenæ præ electione mali culpæ, quod inficiando committitur. Accedit delicta pro incertis haberi, idcirco in iis investigandis maximus poni debet labor & industria, imò pleraque; nisi confessio & testimonium accederet impunita relinquerentur, quod tamen repugnat expresso textui in l. 51. §. 2. ff. ad L. Aquil. Quinetiam prior obligatio posteriore non tollitur, prior autem est ad justè agendum & magistratui obtemperandum, quam privato inhiandum commodo.

§. 5. Consideravimus definitionem, nunc paucis consideranda veniunt *personæ quæ inficiari possunt.* Haud inscite nos dicenturos arbitror, si adseramus duas esse personas considerandas circa Inficiationem delictorum, *Reum* puta & *Testem*, quanquam de priori prius & magis solliciti esse debemus. De quocumque verò reo
con,

confessio dici potest, de eodem & Inficiatio dici poterit. Con-
fiteri autem potest omnis is qui major XXV. annis, minor enim,
quamvis obligetur ex sua confessione restituitur in integrum,
L. 6. §. 5. ff. de Confes. Confiteri potest dominus causa non
procurator, tutor vel curator, d. l. 6. §. 4. ff. de conf. Con-
fessio ejus quoque subsistit qui errore non est inductus, non enim fa-
tetur qui errat in factu. L. 2. ff. d. t. STRUVE, S. 7. C. Exercit. XLIV.
ib. 23. BICCIUS in Aureis Jur. Civ. Just. Sect. V. n. 123. lit. WW. Et
in his omnibus inficiatio culpabilis existit. Minor quippe cum
non precise teneatur ad confitendum, nec inficiando delinquet.
MENOCH. de Arb. jud. cas. 268. MYNSINGER. Cent. 3. Obs. 81. n. 6.
Contrariam tenet opinionem CUIJAC. Consult. XI. per l. 1. & 2. C. si
advers. del. Procuratorem quod spectat ipsum pro alio cui delictum
imputatur confiteri non posse, sed ipsum delinquentem presentem
esse debere ne judicia fiant elusoria, alias abunde constat. Ponit ta-
men DN. STRUV. Exercit. VII. ad D. n. 33. limitationem quandam,
posse nimirum si pecuniarie saltem agatur procuratorem admitti,
secus in gravioribus penis obtinere. Imo CUIJAC. ad Nov. 71. nec
illustribus personis licere in criminalibus per procuratorem age-
re dicit, excepta actione injuriarum. De errante denique res est clara,
quod ejus nempe confessio solitum non sortiatur effectum.

§. 6. Dispescimus autem Inficiationem delicti in *Extrajudi-*
cialem, cum adhuc reus extra judicium constitutus, & ab aliis ho-
minibus fide dignis interrogatus de delicto illud diffitetur; & *judi-*
cialem, quando reus negat factum, cum in judicium deductum
est. *Priorem* quia tantum ut quidem altera in recessu non habet
in praesens valere jubemus & majori cura *posteriolem* inspiciemus.
Hac igitur obvenire consuevit, vel *in ipsa liti contestatione*, vel
post contestatam litem. In causis enim criminalibus perinde ut ci-
vilibus Litis contestationem fieri debere intentione accusatoris,
prolata interrogatione dein judicis & inficiatione rei, colligi
potest ex L. 13. C. ad L. jul. de adult. L. 20. ff. de Accusat. L. 3. C. nō
intra certum temp. Post BARTOL in l. 1. §. accusationem. ff. ad SCt.
Turpill. WESENBEC. ad tit. C. de Lit. Cont. n. 40. videri merentur
Dn. STRAUCH Diss. iust. XXV. Aph. 2. WISSENBACH. Diss. 33.
ad D. iii. de Accusat. n. 32. SCHOTAN. Proceß. judic. Tit. de
Lit. cont. Soliciti sunt Practici num litem recte reus contestetur
per

per verba; *Nego narrata prout narrantur.* Quidam generalem hanc negationem in civilibus pariter & criminalibus causis profus admittere nolunt, jurisperditorum scholis non sacrosancti juris officinæ hunc tribuentes partum. Alii contra in civilibus profatis firmâ & accuratâ habent, inter quos primum occupat locum BARTOL. in *L. unic. C. de L. C. n. 3.* Imò WESENBEC. in *d. l. C. n. 43.* dicit eximere reum poenæ inficiationis, nec in aliquo adversarium instruere. Addit tamen non sufficere semper in universalibus & generalibus, item nec in criminalibus. Adeoque illa hic merito erit sequestranda, præprimis cum aliud jure Sax. circa L. C. sit introductum. Vid. *Magnif. Dn. MARTINI, Patronus & Doctor meus piè devenerandus in Colleg. Pract. MSR. cap. XI. ib. 4. Dn. STRUVE Exerc. 49. ad D. n. 97.*

§. 7. Expedienda heic obiter erit quæstio, num omnimodo negantis nulla sit probatio, adeoque onus probandi semper in actorem vel accusatorem devolvatur? Solent hoc Dd. adfirmare per textus in *cap. Bone 23. de Elect. & elect. potest. Cap. Quoniam in de Probat. L. 23. C. eod. l. 2. ff. eod.* Verumenimverò universalitatem horum textuum infringunt CALVIN. in *Lex. jur. verb. Negare.* & UNGEBAUER *Exerc. Justin. XI. qu. 9.* distingventes inter Negativam puram vel simplicem, quæ non coarctatur determinatione loci vel temporis, vel etiam alterius rei; & inter illam cui simile quid apponitur. Prior non debet probari per cit. text. Posterior verò, quia aliquam vim affirmativam in se continet, probanda erit, per *cap. Super hoc 5. de Renunc. cap. Ex tenore 35. de testib. & attest. L. 14. C. de cont. & committ. stipul. §. 11. Inst. de inut. stipul.* Cognata est quæstio de responsione rei, *Nego nisi probetur, an sit admittenda?* Decidit istam nervosè MYNSING. *Cent. IV. obs. 50.* censens eam non modò admittendam esse, sed & in maximum respondentis vergere præjudicium; quippe, si accusator probet, geminari probationem per testes puta & per confessionem; sicq; si contra ipsum feratur sententia, appellationis beneficiò, ut confessum in judicio, privari. Probat hoc per *L. 2. §. 4. C. Quor. appel. non recip. ibiq; cit. Dd.* Atque has quæstiones paucis expedire lubuit, quò constaret quando Inficiatio Delicti sub exordium litis locum inveniat.

§. 8. Capto

§. 8. *Cæpō jam iudiciō latius grassari solet, & pro ratione delicti varios quoque producere effectus, idq; ex subsequenti- bus clarius apparebit. Patet enim in quocunq; delictō quo con- fitendum est aliquid, Inficiationem sibi locum vindicare posse, delictorum autem cum mille sint formæ & ingeniorum, juxta CO- RASIIUM VI. *Miscell. jur. Civ. c. 23. n. 7.* variare quoque eandem ra- tione effectus necesse erit. Quocirca rem totam expressā lege non definitam iudicis arbitrio meritō relinquimus, *L. 1. ff. de jur. delib.* interim quid consuetudine moribusq; obtineat reticendum non erit. Facit & hoc ad diversitatem, quōd inficiatio prout de- lictum est cui accedit illud geminet, namq; ipsa inter ipsa nume- ratur delicta & furto æquiparatur.*

§. 9. Concedunt equidem Dd. & Moralistæ non semper te- neri reum crimen commissum confiteri; utpote si iudex non sit legitimus & competens, nec secundum juris ordinem de crimi- ne examinet eum, videlicet si nec famā laboreat, nec expressa con- tra ipsum prostent indicia, nec semiplena præcesserit probatio, quo- niam nemo teneatur parere cum gravi suō damnō, nisi constet, superiorem præcipere posse. Addunt, si iudex à seipso litis in- choet processum absque præviā accusatione & saltem virtuali. Sit hoc & constet in suā certitudine, quod in dictis casibus infi- ciari non sit prohibitum, neutiq; tamen ipsis concedere possu- mus, licere iudicem eludere vel amphibologiis & ambiguis verbis, vel negandō cum aliquā restrictione & in bono sensu ut menda- cium absit: Imò etsi, fatentibus ipsis, communior & receptior sen- tentia sit, reum legitimè à iudice interrogatum teneri in conscien- tiā apertè pronuntiare veritatem, probabile tamen videri, reum teneri, si sit spes evadendi, nec grave reip. infligatur damnū. Hoc exinde probant, quia lex humana communiter non inducat obligationem sub tam gravi periculo, ut est mortis, tum quoniam ab omni humanitate alienum videatur, istum qui convinci nequit teneri arma subministrare adversus se quibus occidatur, aut gra- vem pœnam, perpetuum puta carcerem, subeat; tum quia con- fessio ut heroicus actus præcipi haud queat. Citasse in præsens ex iis sufficiat BUSENBAUM in *Medul. Theolog. Mor. Lib. IV. cap. 3. dub. 7. art. 1.* GOFFAR in *Compend. Mart. Bonacinae verb. Rew.*

B

Verum

Verum cum his quoad restrictiones mentales à quamplurimis abundè satisfactum sit, earumq; iniquitas ad oculos detecta, nolo hisce refutandis inhaerere. Tolerari prorsus nequit legem humanam non posse obligare sub mortis periculò, constat enim vel ex hoc unico contrarium, si Principi summâ potestate gaudenti concessum est dominium in bona & imperium in vitam subditorum, eisdem quoq; concedendum erit virtute *νομοθεσίας* sub capitis poenâ posse obligare per leges subditos. Nec absolum videtur ab omni humanitate & charitate erga seipsum per confessionem, licet aliter convinci quis nequeat, se reum facere, patet enim majorem obligationem in forò internò esse ad promovendum bonum publicum, quam privatam, quod sanè quam maximè juvatur si delicta puniantur. Utrum verò confessio semper pro heroicò venditari queat actu admodum dubito, præprimis si metu & vi tormentorum eliciatur, cum à tali actu omnis exulare debeat metus. Præcipi verò posse confessionem sic nemo negabit, nisi principium petere velit. At hæc *ὡς ἐν ἀπόδειξι*.

§. 10. Si itaq; accusatus coram iudicio commissum delictum neget, videndum utrum atrox sit an minus; Num poena inficiantis definita sit lege, an iudicis arbitrio, quod ut plurimum obtinet, res sit demandanda? Unicum liceat adferre exemplum, in quò lex expressè inficiatoris definivit poenam, in damno nimirum injuriâ datò, hoc enim vindicari consuevit L. Aquiliæ actione, & quamquam accusatus de hoc in simplum tantum teneatur, attamen crescere actionem inficiandò patet ex L. 30. prin. ff. de jurej. §. 26. *Inst. de Action. §. 1. Inst. de poen. tem. litig. ubi LUDWEL. n. 2.* Adversus negantem & testibus convictum in duplum procedit condemnatio, L. 23. §. pen. ff. ad L. Aquil. L. 4. C. eod. Limitat hoc WESSENBEC. ad d. l. C. n. 36. inqviens, *Ita accipiendum est, si in istiusmodi inficiatione persistat, donec convincatur, aut nisi ex jurejurando adversarii condemnatur.* Namq; ante litem contestatam impunè revocari posse constat, L. 26. §. 5. ff. de Noxal. Action. Imò lite jam contestatâ succurri vult c. l. minori, scilicet ut pro confesso habeatur, & ita in simplum tantum condemnatur, L. 9. §. 2. ff. de minorib. Conf. CORASIUS ad tit. *Inst. de Act §. ex maleficiis. n. 6.*

§. II. Caterum si per præsumptiones & indicia de corpore delicti

licti constat, reus autem illud inficietur & innocentem se venditet
ad probationes jure præscriptas demum descenditur. Sed ante-
quam de iis probationum modis aliquid afferam, operæ pretium
duco quædam de sufficientibus præsumtionibus & indiciis, quæ in-
ficiatori objici possunt, delibare. Fatentur quidem Dd. indicia e-
jusmodi non posse certò determinari & demonstrari, nec de iis cer-
ta doctrina aut distinctio dari, sed id in totum judicis arbitriò de-
mandandum esse, per *L. 3. princ. ff. de Testib.* Perinde uti videre est de
pœnis à jure non præscriptis in *L. 13. L. 41. D. de pœn.* Interim tamen
in quantum possibile fuit quidpiam de his conscribere annisi
sunt, ex quò si non semper tamen *ὡς ἅπλ. τὸ πολὺ* prudens judex
contra delatum aliquò ex crimine pronunciare queat. Nam indi-
cia sunt aliis probationibus priora, & quasi demonstrantia verita-
tem & adminicula probationum, *L. 5. C. de probat.* Idcirco indagan-
dum judici quibus cum accusatus conversari fuerit solitus, pra-
va enim conversatio indicium præbet, *arg. l. 3 §. 2. ff. de admin. &*
per. tutor. Consideranda sunt loca, in quibus reus vixit, nam secun-
dum locorum varietatem variare solent conjecturæ, *arg. L. 6. §. 9. ff.*
de pœn. Inquirendum utrum inimicus fuerit offensi, præsertim in
causâ homicidii, cum præsumtio juris sit, inimicum de inimicò ma-
lè cogitare & facere, *L. 9. ff. de his quæ ut indign.* Æstimatio delati &
fama ponderanda est, utrum bona an mala, quia qualis quisq; fuerit
famæ talis præsumatur, *arg. Nov. 90. c. 1.* Videndum quoq;, ut rem
brevibus expediam, constantia rei, pallor, trepidatio vocis & mem-
brorum; vitæ præsentis status, an talia aut similia de quibus incul-
patur aliàs facere consueverit; an aufugerit statim & se subduxerit
post perpetratum maleficium. Testes quoq; sunt recipiendi, si ha-
beri possunt, qui deponant super commissò delictò, num ipsis con-
stet de locò, an in viâ factum sit, an de nocte; num ipsi viderint, an ex
famâ habeant. Imò sufficit si unus saltem testis omni exceptione
major attestatus fuerit de visu ipsius actûs commissiq; delicti. Plu-
ra adhuc de indiciis & præsumtionibus suppeditant BARTOL. in
Tract. de Question. MENCCH. *Lib. II. de Arbit. jud. cas. 270. &*
Lib. I. de Præsumt. qu. 89. Ideò si de his satis sit informatus judex
prudenter & cautè reum inficiatorem delicti arguere potest, qui si
renuet confiteri ad alia remedia pro ratione circumstantiarum ac-
cedere

cedere eaq; adhibere valebit. Conf. Dn. CARPZOV. in Prax. Crim. Part. III. qv. 120 & 121. P. S. D. Art. 18. Peinl. Sächß. Inquisition und Achts Proc. § Tit. IV. Art. 2.

§. 12. Modi a. probandi veritatem potissimum sunt subsequentes: (1.) *juramentum purgationis*, si delatus aliàs integræ sit famæ atq; delictum levius; aut indicia, adsint licet, non sufficiant ad torturam. Hoc si præstare detrectet pro confesso habetur in delictis levioribus, perindè ut in aliis juramentis, L. 2. §. 7. C. de jurej. propt. calum. dand. in atrocioribus recusatio indicium parit ad torquendum reum. (2.) *Territio*, præprimis si judex de perjuriò metuat, aut id delicti requirat qualitas, indiciaq; levioris sint momenti. Namq; in hujusmodi criminibus quorum pœna non est corporis afflictiva, tortura commodè decerni nequit, attamen territio, quæ plerunq; per productionem carnificis & demonstrationem instrumentorum quæ in torturâ adhiberi solent, fieri consuevit, additis interdum tormentorum præludiis & ligaturâ moderatâ. (3.) *Tortura*, atq; hæc solummodò in iis delictis locum invenit ad probandum, quorum pœna corporis afflictiva aut capitalis est, L. 1. princ. ff. de Question. P. S. D. art. 8. Procedit autem si crimen semiplenè fuerit probatum, utpote per unum testem vel aliam rationem; v. g. per indicia urgentia, quæ in conscientia omnem dubitationis scrupulum judici amoveant, ut hinc judicare queat accusatum esse nocentem & calumniosè solum negare factum, L. 1. §. 1. ff. de quest. L. 3. §. 1. C. eod. Conf. CARPZ. Prax. Crim. Part. 3. qv. 116. n. 8. & 81. qv. 119. n. 52, 53. Dn. STRUV. S. I. C. Exercit. 49. n. 98. MYNSING. Cent. 3. obs. 52. BESOLD. in Disput. de Process. judic. c. 18. n. 10.

§. 13. Querunt hic Dd. *utrum delatus aliquò ex crimine, si i-
stud errore quodam lapsus & metu inductus sit confessus revocare pos-
sit?* Respondent talem confessionem frustaneam esse etiam si fuerit
deliberata, quoniam detectò errore ad sententiam usque revocari
possit. In probatione verò erroris non ducunt necessariam esse
probationem plenam per testes directò contra factam confessio-
nem deponentes, cum satis sit ope conjecturarum, præsumtionum
& indiciorum demonstratum fuisse, per regulam: *Præsumtiva pro-
batio pro plenâ & concludenti probatione favore defensionis est ha-
benda.*

benda. MENOCH. *Lib. V. Praef. 3. n. 50. & Praef. 48. n. 8. Lib. VI. Praef. 22. n. 8.* GIURBA *Consil. XVI. n. 5. seqq.* GVAZZIN. *Defens. Reor. 30. cap. 10, 11 & 12.* CARPZ. *Prax. Crim. P. 3. qu. 115. n. 33 & 34.* WESENBEC. *ad Tit. C. de Const. pecun. n. 50.*

§. 14. Adhibitō itaq; remediō juramenti purgatorii & territionis iudex ulterius in levioribus progredi prohibetur delictis, secus in gravioribus, ubi si territione nihil profecerit & indicia prostant urgentissima è receptā omnium ferè judiciorū consuetudine per torturā rem investigabit. Patescit hoc ex textū expressō Edicti, D. Augusti à PAULO *7 Cto in L. 8. ff. de quest. relati. Questiones*, inquit, neq; semper in omni causā & personā desiderari oportere arbitrator. *Et cum capitalia & atrociora maleficia non aliter explorari & investigari possint, quàm per servorum questiones: Efficacissimas eas esse adquirendam veritatem existimo, & habendas censeo. Quò ex dictō tria requiri videntur quæ torturæ viam aperiant: (1) Causa criminalis & maleficia atrocius. (2) Ut de corpore delicti certò constet. (3) In defectū aliarum probationum quibus alias veritas elici solet. Undè & eā de re provisum in P. S. O. art. 22. his verbis: Es ist auch zumercken/ daß niemant auff einiger Anzeigung/ Argwohn/ Wahrzeichen oder Verdacht/ endlich zu peinlicher Straff sol verurthellet werden/ sondern allein peinlich mag man darauff fragen/ so die Anzeigung als hernach funden würde/ gnugsam ist. Et hoc obtinet, ut dixi, si reus aliàs suspectus præfractè neget, & aliis probationibus veritas illuminari nequeat, L. 1. §. 1. ff. de quest. l. 12. C. eod. Judicem enim omnia prius experiri oportet antequam accusatum torturæ subjiciat. In quantum corpus fortunæ bonis dignius nobiliusq; est, in tantum iudex in causis criminalibus cautius & difficilius procedere debet, in primis si de majori agatur præjudiciō, arg. l. 3. §. 5. ff. de Carbon. Edictō. Cap. Ubi periculum 3. de Elect. in VI. Sed & de hoc satis. Adeatur CARPZ. *Prax. Crim. P. 3. qu. 119. passim. Peinl. Sächs. Inquis. und Achts Proces Tit. 7.**

§. 15. Sat in genere, si quid iudico, actum de inficiatore, ad specialiora nunc progrediendum est; quò autem omnem ἀταξίαν καὶ ἀνομίαν evitemus, considerabimus reum inficiatorem testibus jam convictum; deinde negantem in torturā & post eandem, ac deniq; in ultimō supplicii die & locō perpetrata negantem

tem, partim confessa revocantem. De quolibet pro ratione instituti pauca.

S. 16. *Reus inficiator testibus convictus*, non solum de jure communi sed & Saxonico executioni pænæ viam aperit, & hoc ex eâ ratione, quia in jure nusquam utrumq; simul requiritur, confessio puta & probatio, sed alterutrum rem conficit. Optimè etiam de hoc provisum & cautum est in *Nemese Carol. Art. 69.* cujus ipsissima huc transcribere verba rei postulat necessitas, quæ ita sonant: **So der Beslagte nach gnugsamer Beweysung nicht bekennen wolt/ sol ihm angezeigt werden/ daß er der Missethat überwiesen sey ob mandardurch sein Bekandnuß desto ehe auch erlangen könnte: Ob er denn darüber nochmahls nicht bekennen wolt/ daß er doch/ als obstehet/ gnugsam überwiesen wäre/ so sol er nicht destoweniger der überwiesenen Missethat nach / ohne einige peinliche Frage verurthellet werden.** Nec inscitè hîc distingvit *CARPZ. in Prax. Crim. P. 3. qu. 116. n. 34.* inter crimen quod inquisitus diffitetur plenè probatum & femiplenè probatum. Priori quippe casû ex mente Criminalistarum testibus convictus non minus condemnari poterit, ac si confessus esset, *L. 16. C. de pænis.* Undè & in forò Sax. pronunciari solet, v. c. in casû homicidii: **Ob wol Titius der Entleibung / &c. nicht geständig sein wil/ dieweiler aber dennoch durch die abgehörte Zeugen gnugsam überwiesen / so wird er von wegen der am Cajjo begangenen und überwiesenen Entleibung hinwiederum mit dem Schwert vom Leben zum Tode billich gestrafft.** Quale præjudicium recenset sæpè laudatus *CARPZ. d. l. n. 45.* Aliud obtinet si crimen plenè non sit probatum, ac licet plures adsint imperfectæ probationes, tamen ordinariam reus non luit pænâ, sed extraordinariè quandoq; punitur, quandoq; territus tormentorum instrumentis vel etiam juramento præstito absolvitur. Id quod judicis arbitrio committendum est. Basis potius extraordinariæ punitionis est, quoniam duæ semiplenæ etiam probationes genere diversæ, quanquam ad eundem tendant finem, in criminalibus non conjunguntur, nisi alia quoq; adsint adminicula; Ponimus tamen & hoc dicta adminicula oportere admodum propinqua esse, adeò ut ex omnium conjunctione indubitatum resultet indicium. Imò etsi adsit testis integer aut fama publica & tamen alia desint adjumenta, plura quoque proba-

probatio vera dei non poterit, sed semiplena vel praesumpta. Et ita
se rei facies habere debet priusquam quis plenè convictus, licet non
confessus, condemnari queat. Vid. *Magnif. DN. D. MARTINI in
Dissert. de Inquisit. Crimin. cap. VI. n. 8-13.* BOSSIUS *Tit. de Con-
vict. n. 4 & 23.* MENOCH. *Lib. 1. de Praesumpt. qu. 94.*

§. 17. De inficiante in ipsa torturâ constituto disquiri solent
criminalium Dd. quid obtineat, si interrogatus de crimine respon-
deat, Teneatis me in tormentis quantum lubet, ac etiam si stare in
iisdem per duo lustra nihil confiteri possem, quoniam nequaquam
pollutus sum objecto crimine; sicq; omnia diffiteatur; num statim
dimittendus & relaxandus sit? Censent eundem non dimitti oportere,
sed procedendum in torturâ cum tempore & asperitate secun-
dum criminis circumstantias & conditionem delati. Videtur equi-
dem contrarium verius esse, quum per torturam purgata sint ur-
gentissima indicia, quâ cum sententiâ quidam faciunt ex Crimina-
listis, observari tamen consuevit in praxi, quod, si tortus confiteri
nolit in torturâ, denuò carceri mancipetur, siq; nova supervenerint
indicia quaestio repetatur. Positis his iudex praescribere valet ac-
cusatori competentem dilationem ad probandum, siq; reus convin-
ci poterit, licet perseveraverit in suâ negatione, condemnare eun-
dem poterit ac si tortus non fuisset; non subsecutâ accusatoris pro-
batione aliud obtinet, *L. 18. §. 1. ff. de quaest.* Facit huc ratio, quod ju-
dicis non sit permittere ut veræ probationes aut urgentia indicia
per inficiationem in torturâ enerventur, cum sic reum indirectè à
condignâ liberet pœnâ, quod tamen in detrimentum vergit reip.
Imò ubi terrarum Jus Civ. commune & Canonicum viget, ibi con-
stantissimè delictum negans hoc consequitur, ut appellatio ipsi sal-
va & integra maneat. Diversum verò jure Camerali & Saxonico
introducitur: in criminalibus enim causis appellare quilibet pro-
hibetur, paucis casibus exceptis; si puta contra inauditum, absen-
tem, indefensum fuerit sententia lata, &c. *Magnif. DN. D. MAR-
TINI in Colleg. Praet. cap. 21. th. 7.* Hujus autem dispositionis maxima
hæc esse videtur utilitas, quod sic facilius reddatur reus ad confi-
tendum, reputans contumaciam suam nihil prorsus sibi praefutu-
ram esse. Sunt tamen quidam eâ in opinione, nec forsan incon-
grua, medium hæc tenere tutissimum esse, ut ita reus nec in totum
absol-

absolvatur, nec etiam omninò ordinariâ afficiatur pænâ, & hæc judicis relinqvatur arbitriò, moti vel textû in *L. 8. ff. de question.* Ubi tortura efficacissimum ad probandum salutatur remedium, adeoq; eò adhibitò nil probationis amplius superesse videtur; vel quod quæstio res dira sit & corporibus maximè noxia, & prorsus ab omni humanitate alienum hominem DEO charissimum animal, quem ita appellat ex Chrysofomò GROTIUS *III. de J. B. & P. C. 25. n. 8.* tormentis dilacerare; ac licet lacerato medela adhiberi possit, nunquam tamen hæc tollatur macula, perindè ut virgini corruptæ castitas semel amissa restitui neqvit, *L. 1. prin. C. de rapt. virgin.* Conf. BARTOL. *Tract. de Question.* MENOCH. *de Arbit. jud. Lib. II. cas. 273. & de Præsumt. Lib. I. qu. 93. Lib. V. Præsum. 5. n. 9.* Ubi eum qui inficiandò in torturâ moritur innocentem præsumi debere, & ita quod adversum eum prostabat omne purgatum fuisse indicium censet. COVARRUVIAS *Pract. Qq. cap. 23. n. 5.* CARPZ. *Prax. Crim. Part. III. qu. 117. n. 3, seqq. & qu. 125. n. 17, & seq.* BOSS. *Tit. de Sentent. n. 68. seqq. & Tit. de Indic. & consid. ante tort. n. 131.* ZOESIUS *ad D. tit. de quæst. n. 6, 64, seqq.*

§. 18. Jam reus in torturâ confessus post eandem negans disquisitioni exponendus est. Firmum enim satis & certum in praxi, judicem reum ex confessione per quæstionem extortâ damnari posse, nisi eandem revocaverit. Si itaq; reus tormentis subiectus dum tortor in iis pergit confiteatur se commisisse crimen, mox solutâ torturâ, dummodò dolores adhuc durare videantur, vociferetur confessionem hanc metû torturæ fuisse expressam sicq; eandem revocet, tunc ex observantiâ fori, nisi nova urgentiaq; supervenerint indicia, ne utiqvam tormenta repetuntur, multò minus ordinariâ adficitur pænâ, sed potius absolvitur. Juris quippe est ea quæ in continenti fiunt, inesse videri, arg. *L. 7. §. 5. ff. de pact. L. 40. ff. de reb. cred.* Deest insuper variatio, quæ ad repetitionem torturæ sufficit, & putant Dd. si fiat in continenti pro emendatione potius quam variatione esse habendam. CARPZ. *Prax. Crim. P. 3. qu. 126. n. 61 & 62.* De ceterò patescit ex *L. 2. C. de custod. reor.* non sufficere nudam confessionem tempore torturæ factam, sed necesse esse ut eandem tortus extra tormenta constitutus ratificet. Reorum enim confessiones pro exploratis haud habentur, nisi in iisdem perseveraverint, casq; post

post quoddam temporis spatium, in quo determinando Criminalista
admodum se torquent, communiter tamen viginti quatuor horarum
terminum ponunt, ad acta sive ad Bancum, ut dicunt, juris ratas
habuerint. Ideo reus quamprimum vires recolligit & a tortura
quievit doloribus, e carcere squalidiori in liberiores est educen-
dus, coramque iudice ac pari adfessorum, quibus antea presentibus
fuit confessus, confessa ratificare debet; & quamquam vix negari
possit idem in carcere fieri quoque posse, interim tamen extra locum
torturae & absente carnifice commodissime ac æquissime expedie-
tur. Perseverantia vero rei idcirco requiritur, quoniam tortura res
est fragilis & periculosa & quæ veritatem fallit, ut dicitur in *L. 1. §. 23. ff. de quest.* Reus igitur elapsus temporis spatio confessionem ante
factam revocans in carcerem denuo est detrudendus atque ad explo-
rationem confessionis & variationis, quæ posterior novum ad tor-
quendum præbet indicium, tortura iteranda erit, quæ de re expressa
extat sanctio in *P. G. D. Art. 57. verb. So der Gefangene die vorbe-
fante Missethat läugnet / und doch der Argwohn als vorstehet / vor
Augen wäre / so sol man ihn wieder in Gefängniß führen / und weiter
mit peinlicher Frage gegen ihm handeln / und doch mit Erfahrung
der Umstände als vorstehet / in allwege fleißig seyn / nach dem der
Grund peinlicher Frage drauff stehet.* Vid. *CARPZ. Prax. Prim.
P. III. qu. 126. n. 38. seqq. UNGEBAUER in Decret. tit. de Confess. n. 13.
Dn. STRUV. S. I. C. Exerc. 49. n. 100. BOSSILIS tit. de Tortura n. 43.
BARTOL. in L. unius. §. reus. ff. de question. LAYMAN. Theol. Mo-
rali Lib. III. Tratt. 6. cap. 5. n. 10.*

§. 20. Brevisissimis notandum est quid obtineat si tortus erro-
re quodam seductus crimen falsus sit, postea vero melius informa-
tus vel ad se rediens confessionem retractet; & dicunt iudicis esse
inspicere causas ac probationes erroris, & si satis firmæ sint tortu-
ram repetere prohiberi. Prostat expressus textus in *P. G. D. d. art.
57. ibi: Es wäre dann daß der Gefangene solche Ursachen seines Läu-
gnens fürwendet / dardurch der Richter bewegt würde zu glauben/
daß der Gefangene solche Bekändniß aus Irrsal gethan / alsdann
mag der Richter denselben Gefangenen zu Auführung der Bewei-
sung solches Irrsals zu lassen.* Hisce ex verbis patet ad oculum de-
fensionem confesso per errorem concedendam esse. Imò volunt

C

Dd.

Dd. ratificatam quoque confessionem revocari posse, dummodo error probetur, cum neque confessio suis destituta sit defensionibus & plurima contra eandem excipi queant. Conf. CARPZ. d. l. n. 48. GVAZZIN. Defens. reor. 32, c. 12. n. 7. BOSS. tit. de Confess. n. 10. GIURBA Conf. 16. n. 6.

§. 21. Haud ineptè hinc inferenda erit quæstio, *An reus criminis in conscios & participes criminis interrogari possit?* Distingvere solent Dd. inter Reum de se ultrò confessum, & convictum qui confessus non est. Priorem nolunt interrogari in complices, cum metuendum sit, ne tam facile alios gravet, quam facile ipse de se confessus est, *L. ult. C. de Accusat. L. 16. § 1. ff. de quæst.* PAULUS *Lib. 1. Sent. tit. 12. §. ult.* Posteriores in socios criminis posse interrogari statuunt è contrariâ ratione, quia præsumitur haud facile infontes oneraturus, qui ne sors quidem ad confitendum adigi potuit. Discernunt præterea personas serviles & abjectas à personis quæ majori gaudent corporis animiq; libertate: Considerant quoque crimina utrum talia sint, quæ sine sociò perpetrari potuerunt, an in iisdem alienâ opus fuerit operâ. Personas quippe serviles interrogare licet de mandatariis & sociis, quia præsumtio est ipsas sine auctore magna perpetrare non posse delicta. Secus de aliis. Ita ubi crimina deducta sunt quæ alterius non indigent ope de complicibus frustranea erit quæstio, per *supra cit. LL.* Aliter obtinet in delictis quæ sine aliorum adjumentò regulariter non committuntur, ut in latrociniiis, crimine læsæ Majestatis, &c. in quibus rei tam extra torturam, quàm mediante illâ de criminis sociis veniunt interrogandi. Ampliationes & limitationes plures suggerit BOSSIUS *Tit. de indic. & confid. ante tort. n. 143, seqq.* Conferri merentur JOACH. STEPHANI *in Instit. jur. Can. Lib. 3. cap. 3. n. 4. ibiq; Consummatissimus Actus Magnif. Dn. ZIEGLERUS in notis MSR. WISSENBACH. Disput. 39. ad D. tit. de quæst. n. 10.* GVAZZIN. *Defens. reor. 30. cap. 9.* ZOES. *ad d. t. D. n. 56.* qui negat tam confessum quam convictum de sociis interrogari posse.

§. 22. Sed ad id à quò paululum digressi sumus redeundum erit. Dictum supra si confessus in ratificatione negaverit reus iterari posse torturam, ideò adhibitâ hâc *si reus denuò confiteatur dein remotò eculeò confessa revocet*, censent adhuc repetitioni tor-

tormentorum locum esse, cum revocatio ista novum pariat indicium ad torturam, quanquam repetitio ultra duas vices vix obtineat, adeo ut tertia vice eucleo impositum torquere amplius prohibeatur iudex, quoniam in jure infinitas maxime in actu tam odioso & praedjudiciali reprobatur, arg. *L. 11. §. 18. ff. de leg. 3. L. 13. §. fin. ff. de dam. inf.* In terris Saxonibus in atrocioribus delictis ad alteram tantum, in atrocissimis vero ad tertiam usque progredi licet vicem. *CARPZ. l. c. n. 49. BESOLD. Disp. de mod. referend. tit. de Relat. in caus. crim. fac. n. 6. BOSS. tit. de Tortur. n. 44.* Refert equidem *GVAZZIN. Defens. reor. 30. c. 24. n. 5.* quosdam ab ista hypothese non esse alienos, quod nempe ex negatione quarta vice delatus queat torqueri, praeprius si magnis gravatus sit indicibus delictumque gravissimum, mox tamen subjicit apud bonos iudices vix unquam fuisse in usu, quod ex negatione in ratificanda confessione ad quartam torturae devenerint vicem. *Conf. LAYMAN. in Theol. Mor. d. l.*

§. 23. Quod itaque ter tortum & toties quod confessus est revocantem attinet, plerique Criminalistarum in eam eunt sententiam, quod absolutionem mereatur, cum is qui ter revocet confessa non tam criminis conscientiam quam doloris impatientiam confessus censeatur. Constat enim aliquos licet vehementissimè tortos constanter negasse factum, e contra quosdam mediocriter tortos & territos saltem crimen a se minimè perpetratum fuisse confessos. Exemplis probat *MENOCH. de Arb. jud. lib. II. cas. 269. n. 2.* addatur *ALEXANDER ab ALEXANDRO Lib. I. Gen. Dier. c. 30.* In determinanda absolutione post ternam torturam iterum abeunt in partes Dd. Alii volunt, absolvendum esse reum ab instantia, non a crimine, inter quos est *COVARRUV. Lib. I. Var. Resolut. c. 1. n. 8. inf.* Alii proniores ad lenitatem eundem non a sola instantia sed crimine quoque liberum pronunciant, per *L. 4. C. de Edendo & L. 11. C. de Accusat.* Obstare ipsis videbatur, quod iniquum sit hominem nocentem praescriptione rei iudicatae se tueri posse; sed respondet *WISSENBACH. Disp. 36. ad D. tit. de Quest. n. 12.* Hoc generaliter prolatum facile admittitur; sed in presenti hac specie contemnimus: etenim si reus ter tortus sit, aut accusator crimen probare non possit, longè equius reum absolvi, quam animi & salutis anxium diu pendere. Concedendum hoc erit cit. Auctori, si intelligat absolutionem a poena

ordinariâ, si de totali difficile me habebit consentientem. Certum enim est adversus istiusmodi ter tortum reum urgentissima adfuisse indicia, accessisse trinam confessionem; imò in propatulò est tantam hominum esse malitiam, quod etiamsi frequentius torturæ subjicerentur, nihilominus spe evadendi negaturi sint, quapropter consultius erit tales partim ob immensos quos perpesi sunt torturæ dolores, partim ob diuturnum carcerem, qui ipse nonnunquam pænæ loco esse censetur, ab ordinariò liberare suppliciò, ac extraordinariè saltem in eos animadvertere. Et hinc est quod plerunq; in Scabinatibus Sax. fustigationis pæna & perpetua relegatio in tali dictari confveverint casû. CARPZ. d.l. n. 82 & 83. Meminit quidè GIURBA *Conf. 58. n. 26. seqq.* quod & testatur GUAZZIN. *Def. Reor. 30. c. 24. n. 4.* constitutionis alicujus pragmaticalis, ut dicit, in Regnò Siciliae, quâ sancitum sit reum tribus vicibus in tormentis confessum, & extra ea toties negantem pro confessò habendum esse: Et licet alii hanc pro præsumtivâ saltem venditent probatione, tamen contrarium verius esse adserit, adeò ut ad pænam ordinariam in delictò atroci commodè deveniatur, exindè quia paria sint esse verè in judiciò confessum, vel à statutò pro confessò haberi. Sed stringat hoc ipse Siculos, nobis nullam dictabit legem.

§. 24. De ceterò si reus post ternam torturam ad ratificationem confessorum ductus, dubitative & ambigüe respondeat, vel planè respondere nolit, quid juris sit ponderandum paucissimis erit. Priori in casû, cum ex mente ALCIATII. *Consil. 102. n. 11.* confessio ambigua secundum mentem confitentis accipienda sit, & per *L. 67. ff. de jud.* quod utilius ei est, judicis erit eum adigere ad explicanda responsa, seu ut categoricè loquatur, quò secundum circumstantias pronunciare valeat. In posteriori verò strenuè inculcandum est reo, quod si contumaciter perstiterit in tacendò ipse pro confessò damnandus sit, & videndum utrum hâc ratione elici possit veritas. Quanquam nec hîc statim ordinaria subsistat pæna, quia notum est ratificationem esse de essentiâ confessionis. *Ord. Crimin. Art. 22. verb. Sol jemand &c.* CARPZ. d.l. n. 74.

§. 25. Deniq; perpendendi duo adhuc restant casus circa reum inficiatorem; *Alter* est, cum reus crimen non solum in tormentis est confessus, sed extra ea constitutus ratificavit quoq; post modum

modum publicatâ sententiâ & indictô capitalis supplicii die, de-
nuò cuncta inficiatur. *Alter*, quando reus in ipsò supplicii loco
positus omnia quæ ante confessus de quibusq; convictus erat, revo-
cat *Priorem* quod spectat casum, reperitur decisus in *P. G. D. art.*
91. quò expressè cautum quod si reus indictô supplicii die antea in
quæstione confessum crimen sit inficiaturus, judicem, si ex confes-
sione & circumstantiis deprehendat dolosè id fieri à reò ad diffe-
rendum supplicium, oportere duos scabinos, qui antea unà cum
ipsò confessionem perceperunt, jurato interrogare an audiverint;
quo adfirmatô consulere debere eâ de re collegium aliquod Pru-
dentum. Censet hîc sapius cit. *CARPZ. l. d. n. 65.* Imperatoris mentē,
licet nil certi deciderit, haud fuisse aliam, quam ut depositioni te-
stium juramentô corroboratæ fides habenda & reus comdemnan-
dus sit; namq; si aliter dictus explicaretur articulus scabinorum ju-
rata depositio non modò de nihilò & absq; ullò foret effectû, sed
plurima quoq; delicta manerent impunita cum quilibet ultimò affi-
ciendus supplicio hocce asylum sit quæsiturus; Et ita quoq; pro-
nunciatum fuisse refert. *Posteriori* verò casû observatum reperi-
tur, quod reus vel à judice ad quem reducitur, vel à Ministris Ec-
clesiæ qui ipsum comitantur ad confessionem criminis adhortand⁹
sit; quod si hoc frustranè tentetur conatû denuò carceri manci-
pandus vel si testibus convictus capitalis sententia executioni man-
danda sit. Interim semper ea quæ circumstant judici veniunt pon-
deranda, cum nulla lex hiscè in casibus certû quid determinaverit.

§. 26. Actum hætenus de Reò negante restant adhuc pau-
ca de *Teste negante*. Certum est in criminali inquisitione maximum
judicibus adhibendum esse studium, ne fortè insons pro fonte pæ-
nas luat, & huc maximè facit imò, dummodò habere potest, ne-
cessariò requiritur testium depositio, præprimis eorum qui ipsi in-
terfuerunt factò, nam oculatus testis unus plus valet quàm auriti
decem. Etenim si judici de istis constet, studiosè inquirere inqui-
sitosq; super commissò interrogare tenetur delictò. Ideoq; si e-
jusmodi testis se interfuisse & quicquam vidisse neget, imò ab aliò
paris conditionis teste convictus inficiari pergat, censent illum
prætermitti à judice posse Criminaliū Dd. si delictum vel indicium
plenè sit probatum. Tortura enim testibus haud est inferenda si

veritas aliò erui queat modò, quia subsidiarium saltem est reme-
dium in defectu probationum, *L. 8. pr. L. 9. pr. ff. de quest.*
At si crimen sufficienter probatum non fuerit, testis non
erit prætermittendus, sed à duobus convictus adhuc negans tor-
quendus, modò facto interfuisse dicatur, *L. 18. §. 3. d. t.* Interim id ob-
servasse juvabit ad torturam testis non exigi eadem indicia quæ ad
torturam rei aliàs requiruntur; præsupponimus autem testem ha-
bilem esse ad torquendum, nolo enim in præsens cum Criminalistis
de qualitatibus ejus fluctuare. Unicam adducere allubescit distin-
ctionem inter testem qui simpliciter se interfuisse facto & quid-
piam vidisse negat, & inter eum qui quidem se tunc adfuisse non
diffitetur, verum visum quid à se inficiatur: utrumq; torturâ di-
gnum judicant; licet major adhuc videatur præsumtio contra po-
steriorem, quia scire, quid in rei veritate sit & illud occultare vel-
le, censetur. Et hinc est crimine quodam in domo perpetrato, cum
domestici scire præsumantur à quò sit factum, quod iudex adversus
renuentes torturâ uti valeat, *L. 55. prin. ff. Locati.* dummodò levis
sit, & si plures sint non omnes, sed duo vel tres tantum eidem sub-
jiciantur. GIURBA *Consil. 23. n. 6.* GUAZZIN. *Defens. Reor. 19.*
cap. 2, 4 & 9. BOSS. *Tit. de Tort. Test. n. 10, 11.* LAYMANN. *Theolog.*
Mor. Lib. 3. Tract. 6. c. 4. n. 8.

§. 27. *Utrum verò testis in delictis majoris momenti finita
torturâ testimonium ratificare debeat nec ne,* disputant Dd. Quibus-
dam affirmativa arridet & necessariam esse clamitant ratificati-
onem, contrarium tenentibus aliis. GUAZZIN. *c. l. cap. 14. n. 2.* di-
stinctione quodam litem componere gestit, censens differentiam esse
se inter testes; alium quippe torqueri ad convalidanda antea dicta
& ad investigandum in quò persistat dictò, hancq; torturam levis-
simam pariter & brevissimam esse debere, & hoc casu non requiri
ratificationem, cum mediante torturâ omnis sublatus sit defectus
testimonii, contendit: Alium verò ob hoc quod scire delinquen-
tes, vel se præsentem aut informatum fuisse negaverit, & hoc in ca-
su, qui & huc quam maximè facit, necessitatem ratificationis ex-
pressè adserit; quia testi inficiatori notabiliores & majores infe-
rantur per torturam dolores, ideoq; præsumtionem emanare i-
psam ob cruciatum corporis deposuisse, & sic prout in reo ratifica-
tionem

tionem esse de essentiâ confessi testimonii. Et hoc imprimis obtinet, si quis socius criminis respectivè testis in alios tortus fuerit.

§ 28. Testem dicta ratificare debere constat, videndum breviter an in casu revocationis confessorum & variationis tortura repeti possit vel non. Dissentiunt iterum Criminalistæ. Nam si testis tortus in ipsâ torturâ & post eandem negaverit, tunc alii qui ipsum convicerant testibus fidem non habendam esse statuunt. GIURBA *Consil. 23. n. 9.* Si verò sæpius testis variet, toties torturam repeti volunt quoties testimonium in eadem depositum revocat. BOSS. *tit. de Tort. test. n. 21.* Adjicit tamen frequenter citatus GVAZZIN. *d. l. c. 13. n. 6.* quandam limitationem, quod nimirum non procedendum sit in infinitum sed ad tertiam usque vicem. Huic sententiæ & nos ad stipulamur, hæc præprimis ducti ratione, quod testis conditio ipsius rei conditione deterior esse nequeat, cum ipsa naturalis dicat ratio pejorem eum esse qui crimen perpetravit, quam qui perpetrare vidit. Et hinc oritur quod licet circumstantiæ adsint facientes aliàs ad torturam nihilominus tum demum inveniat locum ubi plena deficit probatio, aliter enim testes attendendi non torquendi sunt. Prudens igitur iudex omnino à torturâ abstinebit re fragili pariter & maxime perniciofa, ubi aliqua bona & probabilis ratio testem excusat, secum reputans magnum esse quod possit vi adigi ad ferendum testimonium, maximum coactum torturæ subjici incommodum. Ubi itaq; plenè constat de delictò torturâ testium non opus erit. BARTOL. *Consil. CXI. n. 4.* BOSS. *tit. de tort. test. n. 41. seqq.* CUJAC. *in Nov. 90.*

§. 29. Hæc de *Inficiatione Delicti* scripta sunt. Scio equidem nec inficias eo plurimas restare & moveri posse controversias, quas vel intactas reliqui vel, si tactæ, minus suffieienter & incomptè elaboravi, interim tamen nullus dubito, quin materiæ dignitas & imbecilles ingenii vires id excusare valeant. Accedit in definiendis & decidendis iis quæ controverti possunt arbitrium iudicis præcipuas sibi vindicare partes & monarchiam quandam obtinere, h. e. istos qui ad tribunalia nondum pervenerunt excludere. Idcirco fuerunt adeundi & evolvendi Dd. qui ea quæ observari solent in iudiciis criminalibus annotarunt, horumq; ductum sequi lex fuit, ne vel nimis æquè vel iniquè de quibusdam sentirem casibus.

bus. Et licet nec omnia ab omnibus ad vivum fuerint rescata, ma-
lui tamen eosdem pro Diis vialibus colere in hoc curriculo, quam
hinc aut illinc solus fluctuare. Interea B. L. me Tibi iterum
commendo & id saltem recordari peto quod habet *Sacratissimus*
Imp. JUSTINIANUS in Constit. Tanta. §. 14. de Confirm. Dig. O-
mnium habere memoriam, & penitus in nullo peccare, de vinitatis ma-
gis quam mortalitatis est.

SOLI DEO GLORIA.

CORONIDES,

I.

ADvocati allicientes reum ad negandum sunt punien-
di. *CARPZ. Prax. Crim. Part III. qu. 115. n. 97 & 98.*

II.

Distinctio mendacii in perniciosum, officiosum & jo-
cosum non habet fundamentum in re, ut inde aliquod
mendacium licitum dici possit.

III.

Falsum dicere alium qui adserit, non propterea inju-
riam infert. *SCHNEIDEW. ad §. 1. Inst. de Injur. n. 10.*

IV.

Paria sunt asserere falsum & tacere verum. *Arg. L. 8.*
C. de Episc. & Cler. MENOCH. Lib. V. Praef. 3. n. 59.

V.

Retorsio injuriarum jure Civ. est licita. *L. 14. §. 6. ff. de*
bon. libers.

VI.

Affectus regnare & exulare debent in judicio.

CArmine dignus eras, sed tempus non
nisi Votum
Addere permittit, quod sine lege
dabo.

HÜBSCHI, perge viam, quam curris, currere
porro,

In Themidos Castris, undiq; pulcher eris.

*Et Nomine & omnigenâ virtute ac eruditione
legali Eleganti Juveni, Jurium Prolyte
solertissimo, Auditori suo in Scholis Juri-
dicis diligentissimo, de hoc Specimine pu-
blico ex animo gratulabatur itineri Dres-
densi jam accinctus*

WERNERUS THEODORUS MARTINI J.U.D.
Pand. P. P. Ser. Elect. in Suprem. Appellat. Jud.
Consiliar. & Consistor. Ecclesiast.
Assess.

D. D. Go-

D. Godofredus *Strauß* / P.P.

Pereximio ac Doctissimo Dn. CASPARI

CHRISTIANO *Hübſch* / Juris Studioſo

ſolertiſſimo

SALUTEM DICIT!

Non idem hominum genius est nec animi
neque dotibus pollent idem aut capaces
ad negotia sorte sua utuntur. Videas non-
nullos noverca quasi natura genitos, qui literis
indefinenter quidem incubant, parum tamen pro-
movent. Alios nobilior indoles beat, sed ii hac
felicitate freti & tantum non superbientes obi-
ter studia tractant & vel place non, vel serius
tamen ad solidam eruditionis vim adspirant:
in aliis licet ista non parum praestet, iudicium
tamen non usquequaque respondet in omnibus. Et
verò hoc exulante nihil agitur: illud enim debet
regere ingenii modum, illud eruditionis copias,
tanquam bene ordinatam aciem, auspiciatò in
campum producere solet. O ter quaterve er-
gò beatos, qui de ingenii nobilitate, discendi ar-
dore & iudicii copia insimul sibi gloriari habent!

Tum

Tum enim non potest non abundantissimus sperari successus. Omnia verò ista in Te Respondens Politissime reperire licet. Nec enim quæ ingenii quæ iudicii facultates quicquam Tibi negavit natura; quin potius utrisque Te ornavit eximie. Labores verò tuos sudoresque Academicos Disputationes tue abunde loquuntur. Vix enim annus, & quod excurrit est, ex quo Disputationem Moralem proprio Marte nec ineleganti stylo conscriptam publico sistebas examini, en! nunc iterum prodis & Thema Juridicum ipse elaborasti, arduum sanè & in publicum utile. Facile hinc omen capient Tui, expectationi nempe ipsorum exquisitè te satisfacturum, dum virtuti, ut hætenus quidem fuit, tam egregiè præludis. Faxit Deus Ter Optimas Maximus, ut specimina hæc tibi propria atque perpetua sint, & eum olim dignitatis conscendas gradum, quem industria, quem doctrina & probitas tua oppidò merent! Vale.
Dabam ex meo Museo die 21. Junii Anno 1676.

Jura

87.
Jura legesq; probè Te conjunxisse Sophiæ,
Ostendit geminum sedulitatis opus.
Hinc Tibi mox surgent Musæ gravioris ho-
nores,
Mature & patriæ tempore lumen eris.

Clarissimo Dn. AUCTORI, Convictori suo
amicissimo gratulab. f.

CHRISTIANUS Röhrensee / P.P.

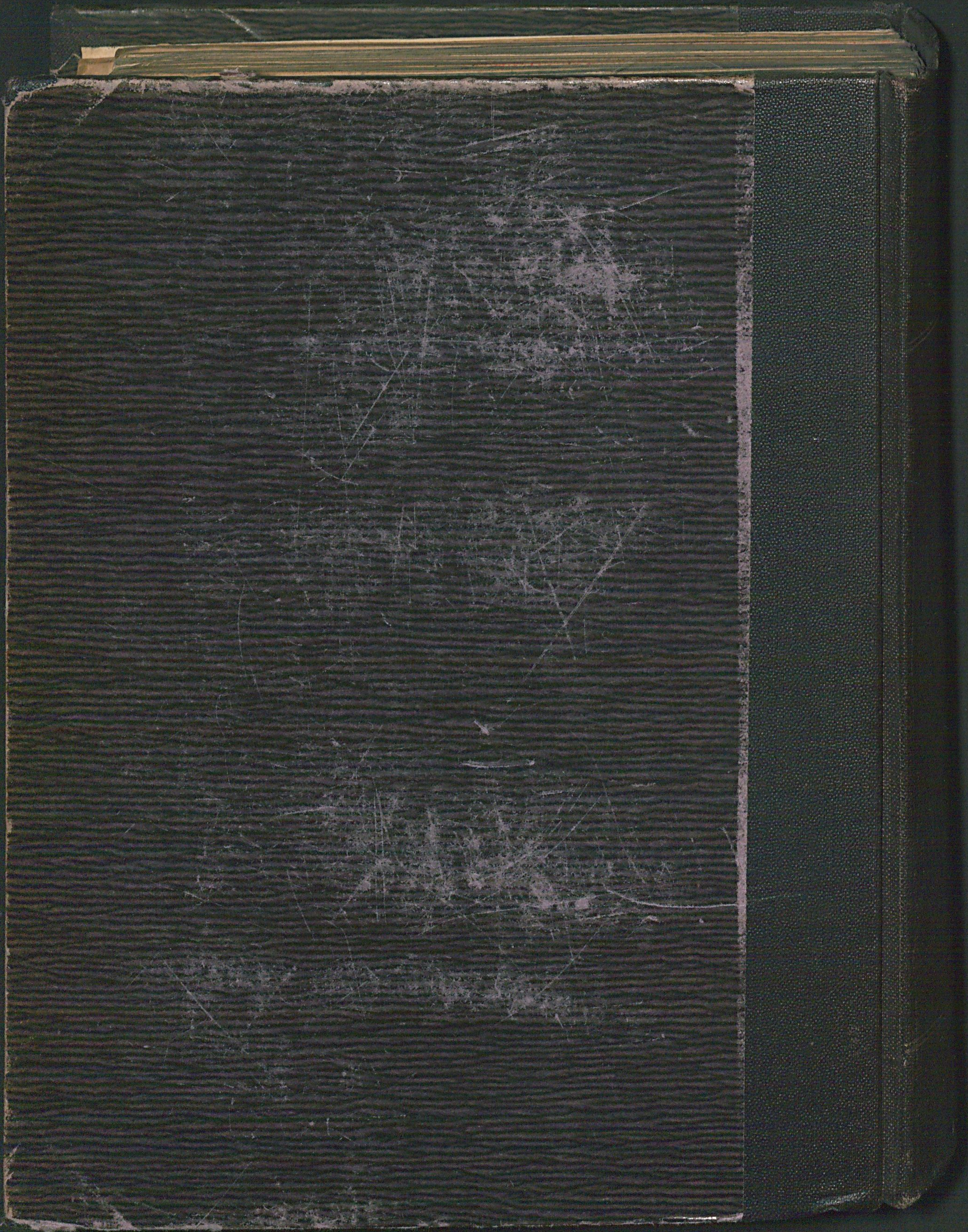

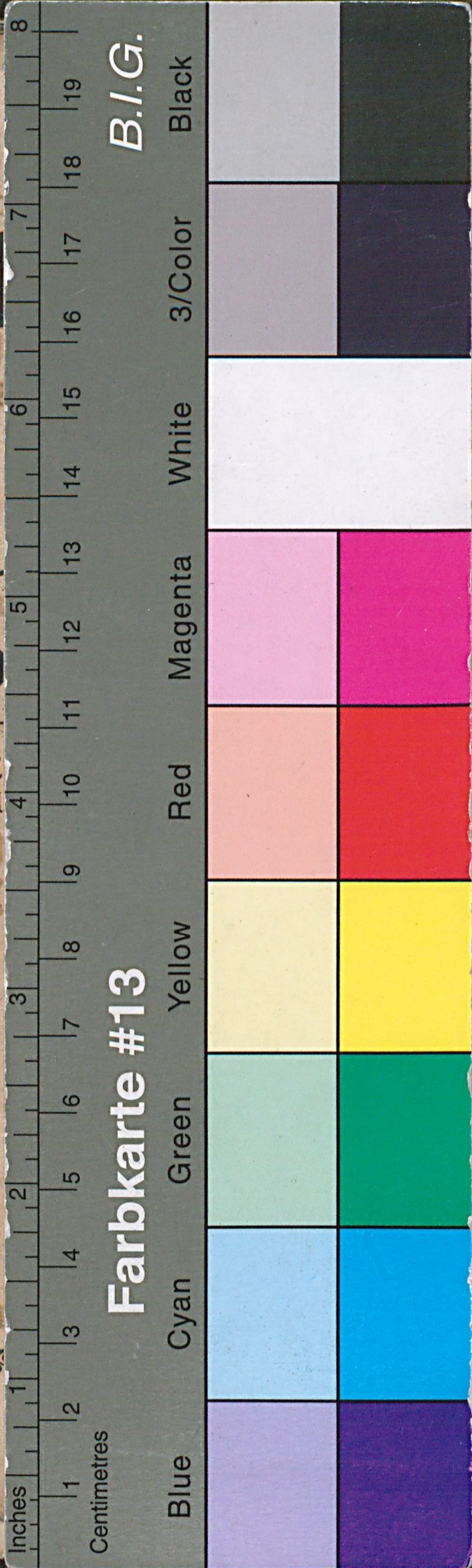

X 2615927

W 07

B.I.G.

Farbkarte #13

URIDICA

TIONE

TI,

n Vitteb. Ordinis,

ORE

MO, EXCELLENTISSIMO
ISSIMO

DO Strauß/
T. PROFESS. PUBL.

DRAL. SCABINATUS ET

POSSORE MERITISSIMO,

VIDUÆ ANHALTINÆ

AVISSIMO,

omni honoris atq₃

perpetim

squisitioni

ANUS Hübsch/
atus.

M DC. LXXVI.

RG A,
UNDI Ziegenbeins.

32
25

1676

23.

32

210